

DOI: 10.7596/taksad.v7i1.1296

Citation: Kıvanç Öztuğ, E., & Çiner, M. (2018). Okulöncesi Dönemi Çocukları İçin Yaratıcı Drama Yöntemi İle Kurgulanan Sosyal Beceri Eğitiminin Değerlendirilmesi. Journal of History Culture and Art Research, 7(1), 414-428. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v7i1.1296>

Okulöncesi Dönemi Çocukları İçin Yaratıcı Drama Yöntemi İle Kurgulanan Sosyal Beceri Eğitiminin Değerlendirilmesi

Evaluation of Social Skill Education of 4-6 Age Children Designed with Creative Drama Method

Emine Kıvanç Öztuğ¹, Melek Çiner²

Abstract

Compared to a child who plays basic games, it is seen that children who play exploratory games develop further. Social development is a process with wide spectrum which extends from babyhood to old age. Creative drama activities provide opportunities for thinking critically, learning, social interaction skills, social development and social change and allows for the development of skills within group. For this reason, creative drama is believed to be the most important tool to be used in the supporting of social skill development of children in early childhood with its game-like processes, child-centred construct, urging the child to imagine and providing freedom to the child within certain limits, as well as its employment of games as sub-dimension. In the study, single group pre-test / post-test model which is an experimental research pattern was used in order to identify the impact of creative drama education on social skills of students. Prior to the data collection process permission was granted from the parents and Hasan Avcıoğlu's Social Skills Evaluation Scale for 4-6 Age groups was used for data collection. The study involved in total 22 children from ages 4 and 5 with equal number of children within each group. Within the framework of social skills evaluation scale, 13 creative drama workshops were prepared each of which were 55 minutes long and the opinion of a field expert was sought. When the scores obtained from the research by the students are examined, it is seen that the mean score from the entire scale before training was $3,41 \pm 0,57$ whereas the mean score after training increased to $3,68 \pm 0,72$. It was found out that the difference between the scores obtained by children covered in the study before and after the training was statistically significant ($p < 0,05$). These findings suggest that the study had significantly positive impact on the creative drama-based social skill education and social skill development of children, especially in terms of peer pressure, self-expression, listening and task-completion skills.

Keywords: Drama, Social skill, Pre-school, 4-6 age, Early education.

¹ Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Öğretmenliği, Kıbrıs. E-mail: emine.kivancoztug@neu.edu.tr

² Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Öğretmenliği, Kıbrıs. E-mail: melekciner@gmail.com

Öz

Yapılandırılmış, merak uyandıran, yeni deneyimleri deneyimleme fırsatı sunan oyunlar, çocukların merak duygusunu canlı tutmakla beraber, gelişimsel açıdan da onları daha ileriye taşır. Düşünme, sorgulama problem çözme gibi davranışları desteklerken, bilişsel ve sosyal açıdan da çocukları aktif hale getirir. Sosyalleşme doğum anından itibaren hayatın içerisine giren ve ömür boyu devam eden bir süreçtir. Bu nedenle her yaş ve koşulda sosyal becerilerin desteklenmesi oldukça önemlidir. Sosyalliğe ilk adım aile ile başlamakta; ardından okulöncesi eğitimle başka bir boyut kazanmaktadır.Yaratıcı drama etkinlikleri, eleştirel düşünme, sosyal etkileşim becerilerini öğrenme, sosyal değişim ve sosyal gelişme katkı koyarak grup içerisinde kişilerin becerilerin geliştirilmesini sağlamaktadır. Bu nedenle yaratıcı drama; oyunsu süreçleri, çocuğu merkeze alarak yapılandırılması, çocuğu hayal kurmaya ve belirli sınırlar içerisinde özgürlüğün çocuğun elinde olması bunun yanı sıra alt boyutu olarak oyunun kullanılması erken çocukluk dönemindeki çocukların sosyal beceri gelişiminin desteklenmesinde kullanılabilecek en önemli araç olduğu düşünülmektedir. Araştırmada yaratıcı drama eğitiminin çocukların sosyal becerilerine etkisini tespit etmek amacıyla deneysel araştırma desenlerinden tek grupta uygulanan ön test-son test modeli kullanılmıştır. Güzelyurt bölgesinde yer alan özel okulöncesi eğitim merkezine devam eden 4-6 yaş arası çocukların ailelerinden okul yönetimi adına izin alınarak Hasan Avcıoğlu'nun 4-6 yaş Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği uygulanmıştır. Ölçeğin genel çerçevesinde her biri 55 dakikalık 4 yaş grubundan 11, 5 yaş grubundan 11 çocuk olmak üzere toplam 22 çocuk için 13 yaratıcı drama atölyesi hazırlanmış ve alan uzmanının görüşü alınmıştır. Araştırma kapsamına alınan çocukların Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği genelinden aldıkları puanlar incelendiğinde, çocukların ölçek genelinden eğitim öncesi puan ortalaması $3,41\pm 0,57$ iken, eğitim sonrası ortalama puan $3,68\pm 0,72$ 'ye çıkmıştır. Araştırmaya katılan çocukların ölçek genelinden eğitim öncesi ve eğitim sonrası elde ettikleri puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan çalışmanın yaratıcı drama temelli sosyal beceri eğitimini; çocukların sosyal beceri gelişimlerini, özellikle akran baskısı, kendini ifade edebilme, dinleme ve görevleri tamamlama becerilerinde önemli derecede olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı drama, Sosyal beceri, Okul öncesi, 4-6 Yaş.

Giriş

Sosyal gelişim; bebeklik döneminden yaşlılığa kadar uzanan geniş kapsamlı bir süreçtir. Bebeklik döneminde gülme, dokunma ve ısırma ile başlayan süreç ileriki dönemlerde arkadaş grubuna dahil olabilme, toplumsal kabul görebilme, topluluk içerisinde yaşayabilme, bireyin kendisini tanımaya ve tamamlamaya çalışması şeklinde ilerleyerek devam etmektedir (Gander ve Gardiner, 2007).

Sosyalliğe ilk adım aile ile başlamakta; ardından okulöncesi eğitimle başka bir boyut kazanmaktadır. Çocuklar ilk kez okulöncesi eğitim kurumlarında toplu, programlı ve kurallı olan bir ortamda bulunmaktadır. Okulöncesi eğitim programları; psikomotor, sosyal - duygusal, dil gelişimi, bilişsel gelişim ile özbakım gelişimi olmak üzere beş temel gelişim grubu üzerine yapılandırılmıştır (Çifci ve Sucuoğlu, 2005). Psikomotor gelişim çocukların büyük kas ve küçük kas becerileri, özbakım; çocukların kendi ihtiyaçlarını karşılama yeterliliği, dil gelişimi; çocuğun dili algılaması ve kullanması, bilişsel gelişim; çocuğun öğrenebilme, analiz edebilme ve bilgiyi sentezleme becerisi ve sosyal - duygusal gelişim ise çocuğun kendisini ifade edebilmesi, duygularının farkına varması, duygularını aktarabilmesi, kendi ve başkalarının haklarına saygı duyması, akranları ile iletişim, grup çalışmalarına etkin katılabilmesi ayak uydurabilmesi gibi becerilerle ilgilidir (Bayhan ve Artan, 2005).

Sosyal beceriler, çocuğun belli bir görevi yeterli bir şekilde tamamlamasını sağlayan sosyal davranışlardır. Bu becerilerin kullanılması bireyin sosyal olarak istendik sonuçlar elde etmesini sağlar. Sosyal beceri yetersizliği çocukların pek çok olumsuz sonuçla karşılaşmasına yol açar. Sosyal becerileri yetersiz olan kişiler, sosyal becerileri yeterli olan kişilere göre daha az seçenek üretip, kullanabilirler. Sosyal becerileri yeterli olan çocuklar ise karşılaştıkları problemleri daha verimli çözebildikleri için sosyal ilişkilerinde daha başarılı olurlar. Sosyal beceri yetersizliği olan bireyler duygusal ve sosyal açıdan karşılaştıkları güçlüklerle başa çıkma yollarını öğrenmede zorluk yaşarlar. Sosyal yeterlilik, akranlarda sosyal etkileşim, sosyal etkinlikler ve okul etkinliklerinde daha çok katılım olarak ortaya çıkmaktadır. Akranlarla sosyal etkileşim bütün genç insanların, sosyalleşmesinde ve gelecekteki yaşamları için çok önemlidir. Akran etkileşimi, iletişim deneyimleri için fırsatlar sunmaktadır. Başarılı bir akran etkileşimi için de sosyal becerilerin gelişmesi gerekmektedir. Bu beceriler akran çağlarına yanıt verme ve katılma, sorulara yanıt verme gibi konuşma becerileri ve konuşmayı izleme becerileridir (O'Sullivan, 2007).

Okulöncesi programları çerçevesinde sosyal beceri gelişiminin geniş bir yere sahip olduğu görülmektedir. Okulöncesi eğitim programları planlanırken çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Çocukların aktif olarak eğitime katıldığı, oynarken öğrendiği, deney yaptığı, deneyimlediği ve kendisini ifade edebildiği teknikler ön plana çıkartılarak yapılan eğitimler okulöncesi programlarında tercih edilmektedir (Kandır, Özbey ve İnal, 2010).

Oyun temelli, kişinin kendisini ifade etmesine yönelik, kendi yaşadığı deneyimleri öğrenme sürecine aktarabildiği ve sonucunda kişide kalan yaşantılarla yeni bir bilişsel sürecin olduğu teknik olan yaratıcı drama; çocuğun sosyal becerisi gelişimi, olayları anlayabilme, düşüncelerini sentezleyebilme, günlük yaşantıya transfer ederek yaşam biçimi haline getirebilmesi ve kalıcı öğrenmeyi sağlaması açısından önemli bir yöntemdir (Adıgüzel, 2010). Bu tanımlamadan yola çıkarak; O'Sullivan'a göre; çocuğun keşfeticisi oyun oynaması o çocuğun sinir bağlantılarının gelişimine dayalıdır. Sadece normal oyun oynayan çocukla karşılaştığımızda keşfeticisi oyun oynayan çocuğun gelişiminin daha ileride olduğu görülmektedir (O'Sullivan, 2007). Bununla birlikte Robert Owen da çalışmasında, çocukların tüm baskılardan serbest bırakılıp şarkı, dans ve çocuğun kendi yaratıcılığını kullanarak keşfetmesine izin vererek bir erken çocukluk eğitim sistemi oluşturulmasının gerekliliğini savunmuştur (Moss ve Penn, 1996).

Yaratıcı dramının temeli oluşturan etkileşim, insanın insanla olan ilişkisinden doğar. İnsanlar toplumsallaşmayı grup içinde etkileşime girerek öğrenirler. Yaratıcı dramada oynanan oyunlar çocukları gelecekteki yaşamlarına hazırlanılmakta önemli bir etkidir. Bireyi toplumsallaştırma yaratıcı drama işitme engelliler için de oldukça önemlidir ve bireylerin sosyal becerilerin gelişmiş olmasını gerektirmektedir. Yaratıcı dramada kullanılan oyunlar, rol oyunları ve doğaçlamalar yaşam durumlarına bir hazırlıktır (Freeman, Sullivan ve Fulton, 2003).

Sosyal öğrenme kuramına göre yaratıcı drama ile yaptırılan etkinlikler; rol – model olma, karşısındakine eğitim verme, eğitimler sonucundaki kazanımları davranışa çevirme, çalışmaların uygulanması ile ilgili geribildirim alma ve pekiştirerek tekrar yapılanma süreçlerini kapsamakta ve sosyal beceri eğitiminde bir yöntem olarak kullanıldığını belirtmektedir (Freeman, Sullivan ve Fulton, 2003). Yaratıcı drama etkinlikleri sorgulama, yapıcı eleştirel düşünce ve sosyal etkileşim becerileri üzerinde grupta çalışma sağlayarak sosyal becerilerin geliştirilmesine olanak tanımaktadır. Bu nedenle yaratıcı drama; oyunsu süreçleri, çocuğu merkeze alarak yapılandırılması, çocuğu hayal kurmaya ve belirli sınırlar içerisinde özgürlüğün çocuğun elinde olması bunun yanı sıra alt boyutu olarak oyunun kullanılması erken çocukluk dönemindeki çocukların sosyal beceri gelişiminin desteklenmesinde kullanılabilecek en önemli araç olduğu düşünülmektedir.

Sosyal beceri gelişiminin okulöncesi dönemdeki önemi, bu dönemde öğrenmenin büyük bir kısmının gerçekleştiği ve yaratıcı drama yönteminin çocuğun doğasına uyum sağlayan, kalıcı öğrenmeyi en yoğun şekilde içerisinde barından bir yöntem olduğu sayılıştısından yola çıkarak, çalışmanın konusu "Yaratıcı

Dramanın 4 - 6 Yaş Grubu Çocuklarını İçin Yaratıcı Drama Yöntemi ile Kurgulanan Sosyal Beceri Eğitiminin Değerlendirilmesi ” olarak belirlenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmada yaratıcı drama eğitiminin çocukların sosyal becerilerine etkisini tespit etmek amacıyla deneysel araştırma desenlerinden tek gruba uygulanan ön test-son test modeli kullanılmıştır.

Çalışma 2015-2016 öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu KKTC'nin Güzelyurt İlçesinde bulunan MEB onaylı özel eğitim merkezine devam eden 4-6 yaş arası; 11'i 4 yaş, 11'i ise 5 yaş grubu ile toplam 22 çocuk oluşturmaktadır. Uygulama sırasında grup ikiye bölünmüş ve 4 ile 5 yaş ayrı olarak çalıştırılmıştır.

Araştırmanın veri toplama araçlarında demografik sorular ve ölçek yer almaktadır. Demografik sorular araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Kullanılan ölçek ise; Hasan Avcıoğlu'nun Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (4-6 Yaş)'dir. (Avcıoğlu 2007). Sorular çalışmaya dahil edilen çocukların öğretmenleri tarafından yanıtlanmıştır.

Araştırmacı tarafından hazırlanan ve iki adet alan uzmanı ve bir ölçme değerlendirme uzmanı olmak üzere toplam üç uzman tarafından alınan dönütler doğrultusunda yeniden yapılandırılıp araştırmaya dahil edilen demografik bilgi formu kullanılmıştır. Formun içeriğinde araştırmaya dahil edilen çocukların yaş, cinsiyet gibi tanıtıcı özelliklerini ve ebeveynlerinin eğitim, çalışma ve gelir durumlarını saptamaya yönelik sorular yer almaktadır.

Veri Toplama Araçları

Kullanılan Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (Avcıoğlu, 2007) 62 maddeden oluşmaktadır. Ölçek; 5'li derecelendirme kullanılarak hazırlanmış likert tipindedir. Ölçekte bulunan maddelerin tamamı olumlu olup, “her zaman yapar = 5”, “çok sık yapar=4”, “genellikle yapar=3”, “çok az yapar=2” ve “hiçbir zaman yapmaz=1” olacak şekilde puanlanmıştır. Ölçekten alınan yüksek puan, çocuğun sosyal becerilere yeterli düzeyde sahip olduğunu, düşük puan ise çocuğun sosyal becerilere yeterince sahip olmadığını ifade etmektedir. Ölçeğin geçerlilik güvenilirlik çalışması sonucunda ölçekte toplam varyansın %68,08'inin açıklayan 9 faktör olduğu tespit edilmiştir.

Geçerlik Güvenilirlik

Yapılan güvenilirlik analizleri neticesinde ölçek geneline ait cronbach alfa değeri 0,98 bulunmuştur (Avcıoğlu, 2007). Ölçekte yer alan faktörlere ilişkin cronbach alfa değerleri; 0,78 ile 0,95 arasında değişkenlik göstermektedir. Ayrıca araştırmacı tarafından yapılan iç tutarlılık analizi neticesinde; ön test sonuçları için ölçek geneline ait cronbach alfa değeri 0,96, son test sonuçları için ise 0,98 bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda ölçeğin çocukların (4-6 yaş) sosyal davranış becerilerini ölçmede geçerli ve güvenilir ölçme aracı olduğu sonucunda varılmıştır.

Çalışma Grubu

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Yakın Doğu ve Atatürk Meslek Lisesi Anaokuluna devam eden 157 çocuğa var olan ölçek uygulanmış ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti için güvenilirliği test edilmiştir.

Ölçek, Güzelyurt bölgesinde yer alan özel okulöncesi eğitim merkezine devam eden 4-6 yaş arası çocukların ailelerinden okul yönetimi adına izin alınarak sınıf öğretmenleri tarafından uygulanmıştır.

Verilerin Toplanması

Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği genel çerçevesinde her biri 55 dakikalık 13 yaratıcı drama atölyesi araştırmacılar tarafından hazırlanarak uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşü alındıktan sonra atölyeler bir araştırmacı tarafından 11 kişilik 4 yaş grubu ile 11 kişilik 5 yaş grubuna ayrı ayrı uygulanmıştır. Hazırlanan eğitim programı; yaratıcı drama yöntemi ile hazırlanmış ve sosyal beceri gelişimini amaçlamıştır. Eğitim öncesinde alınan veriler ile eğitim sonrasında alınan veriler karşılaştırılmış ve yaratıcı drama temelli eğitim programının çocukların sosyal becerilerinde oluşturduğu değişiklikler değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin istatistiksel çözümlemesinde Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 21.0 versiyonu kullanılmıştır.

Çocukların sosyo-demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, vb.) frekans analizi kullanılarak belirlenmiş ve sonuçlar frekans dağılım tabloları ile verilmiştir.

Çocukların eğitim öncesi ve eğitim sonrası Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinde yer alan davranışları sergileme sıklıklarının dağılımı frekans analizi ile saptanmış ve sonuçlar frekans dağılım tabloları ile gösterilmiştir. Ayrıca çocukların her davranışta aldıkları ortalama puanlar verilmiştir.

Çalışmada, çocukların ölçek genelinden ve ölçekte yer alan alt boyutlardan elde ettikleri puanlara ait tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir.

Ölçek puanlarının normal dağılımda olup olmadığını incelemek için normallik testlerinden Kolmogrov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi kullanılmıştır. Ayrıca veri setine ait Q-Q plot ve çarpıklık-baskılık katsayıları değerlendirilmiştir. Buna göre veri setinin normal dağılıma uyum gösterdiği ortaya çıkmış ve parametrik hipotez testleri kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan çocukların sosyo-demografik özelliklerine göre Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasında bağımsız değişkenler iki kategoriden olduğundan bağımsız örneklem t testi (independent sample t test) kullanılmıştır. Çocukların eğitim öncesi ve eğitim sonrası Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasında ise eşleştirilmiş örneklem t testi (paired sample t test) testi kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 4.1. Çocukların Eğitim Öncesi Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği Puanlarına Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği	n	\bar{x}	s	Min	Max
Kişiler Arası Beceriler (KB)	22	3,13	0,65	1,80	4,40
Kızgınlık Davranışlarını Kontrol Etme ve Değişikliklere Uyum Sağlama Becerileri (KDKEDYSB)	22	3,35	0,66	2,00	4,73
Akran Baskısı İle Başa Çıkma Becerileri (ABBÇB).	22	2,77	0,70	1,60	4,70
Sözel Açıklama Becerileri (SAB)	22	3,03	0,82	1,29	4,71
Kendini Kontrol Etme Becerileri (KKEB)	22	3,24	0,87	2,00	5,00
Amaç Oluşturma Becerileri (AOB)	22	3,29	0,92	1,00	5,00
Dinleme Becerileri (DB)	22	3,91	0,78	2,00	5,00
Görevleri Tamamlama Becerileri (GTB)	22	4,29	1,04	1,67	5,00
Sonuçları Kabul Etme Becerileri (SKEB)	22	3,70	0,89	2,50	5,00
Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği Geneli	22	3,41	0,57	2,02	4,21

Tablo 4.1’de çocukların eğitim öncesi Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan alt boyutlardan aldıkları puanlara yer verilmiştir.

Tablo incelendiğinde eğitim öncesinde araştırma kapsamına alınan çocukların ölçekte yer alan Kişiler Arası Beceriler alt boyutundan ortalama $3,13 \pm 0,65$ puan aldıkları tespit edilmiştir. Buna göre araştırma kapsamına alınan çocukların bu alt boyutta yer alan davranışları genellikle yapmaktadır.

Araştırmaya katılan çocukların ölçekte yer alan Kızgınlık Davranışlarını Kontrol Etme ve Değişikliklere Uyum Sağlama Becerileri alt boyutundan eğitim öncesi aldıkları puan ortalaması $3,35 \pm 0,66$ ’dır. Çocuklar bu alt boyuttan en düşük 2,00, en yüksek 4,73 puan almıştır. Genel olarak çocuklar eğitim öncesinde bu alt boyutta yer alan davranışları genellikle yapmaktadır.

Eğitim öncesinde araştırmaya dahil edilen çocukların ölçekte bulunan Akran Baskısı İle Başa Çıkma Becerileri alt boyutundan ortalama $2,77 \pm 0,70$ puan almıştır. Çocukların eğitim öncesinde bu davranışları genellikle yaptıkları saptanmıştır.

Araştırmaya alınan çocukların eğitim öncesinde Sözel Açıklama Becerileri alt boyutundan aldıkları puan ortalaması $3,03 \pm 0,82$ ’dir. Çocukların eğitim öncesinde bu alt boyutta yer alan davranışları genellikle sergilediği görülmektedir.

Çocukların eğitim öncesi Kendini Kontrol Etme Becerileri alt boyutundan ortalama $3,24 \pm 0,87$ puan aldıkları tespit edilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen çocukların eğitim öncesi Amaç Oluşturma Becerileri puan ortalaması $3,29 \pm 0,92$ ’dir. Eğitim öncesinde çocukların bu alt boyutta yer alan davranışları genellikle sergiledikleri tespit edilmiştir.

Çocukların eğitim öncesi Dinleme Becerileri alt boyutundan ortalama $3,91 \pm 0,78$ puan aldığı görülmektedir. Buna göre araştırma kapsamına alınan çocukların bu alt boyutta yer alan davranışları çok sık yaptıkları saptanmıştır.

Araştırmaya katılan çocukların ölçekte yer alan Görevleri Tamamlama Becerileri alt boyutundan eğitim öncesi aldıkları puan ortalaması $4,29 \pm 1,04$ ’tür. Çocuklar, eğitim öncesinde bu alt boyuttan en düşük 1,67 puan alırken, alınan en yüksek puan 5,00’tir. Çocukların eğitim öncesi bu alt boyutta yer alan önermeleri her zaman yaptıkları görülmektedir.

Eğitim öncesinde, araştırmaya katılan çocukların ölçekte yer alan Sonuçları Kabul Etme Becerileri alt boyutundan aldıkları puan ortalaması $3,70 \pm 0,89$ ’dur. Buna göre araştırmaya dahil edilen çocuklar eğitim öncesinde, bu alt boyutta yer alan davranışları çok sık sergilemektedir.

Çocukların eğitim öncesi Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği genelinden aldıkları puanlar puan ortalamasının $3,41 \pm 0,57$ puan, alınan en düşük puan ortalamasının 2,02 ve en yüksek puan ortalamasının 4,21 olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.1.1. Çocukların Eğitim Sonrası Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği Puanlarına Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği	n	\bar{x}	s	Min	Max
Kişiler Arası Beceriler	22	3,58	0,70	2,60	5,00
Kızgınlık Davranışlarını Kontrol Etme ve Değişikliklere Uyum Sağlama Becerileri	22	3,50	0,82	2,36	5,00
Akran Baskısı İle Başa Çıkma Becerileri	22	3,55	0,94	2,10	5,00
Sözel Açıklama Becerileri	22	3,38	0,88	2,00	5,00
Kendini Kontrol Etme Becerileri	22	3,64	0,75	2,50	5,00

Amaç Oluşturma Becerileri	22	3,59	1,06	2,00	5,00
Dinleme Becerileri	22	3,85	1,03	1,60	5,00
Görevleri Tamamlama Becerileri	22	4,20	0,83	2,67	5,00
Sonuçları Kabul Etme Becerileri (SKEB)	22	3,86	0,90	2,50	5,00
SBD Ölçeği Geneli	22	3,68	0,72	2,51	4,85

Tablo 4.1.1.'de çocukların eğitim sonrası Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan alt boyutlardan aldıkları puanlara verilmiştir.

Tablo incelendiğinde eğitim sonrasında araştırma kapsamına alınan çocukların ölçekte yer alan Kişiler Arası Beceriler alt boyutundan ortalama $3,58 \pm 0,70$ puan aldıkları tespit edilmiştir. Buna göre araştırma kapsamına alınan çocukların bu alt boyutta yer alan davranışları çok sık yapmaktadır.

Araştırmaya katılan çocukların ölçekte yer alan Kızgınlık Davranışlarını Kontrol Etme ve Değişikliklere Uyum Sağlama Becerileri alt boyutundan eğitim sonrası aldıkları puan ortalaması $3,50 \pm 0,82$ 'dir. Çocuklar bu alt boyuttan en düşük 2,36, en yüksek 5,00 puan almıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda çocukların eğitim sonrasında bu alt boyutta yer alan davranışları çok sık yaptıkları tespit edilmiştir.

Eğitim sonrasında araştırmaya dahil edilen çocukların ölçekte bulunan Akran Baskısı İle Başa Çıkma Becerileri alt boyutundan ortalama $3,55 \pm 0,94$ puan aldıkları saptanmıştır. Eğitim sonrasında, çocukların bu alt boyutta yer alan davranışları çok sık yaptıkları saptanmıştır.

Araştırmaya alınan çocukların eğitim sonrasında Sözel Açıklama Becerileri alt boyutundan aldıkları puan ortalaması $3,38 \pm 0,88$ 'dir. Çocukların eğitim sonrasında bu alt boyutta yer alan davranışları genellikle sergilediği görülmektedir.

Araştırmaya dahil edilen çocukların eğitim sonrası Kendini Kontrol Etme Becerileri alt boyutundan ortalama $3,64 \pm 0,75$ puan aldıkları tespit edilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen çocukların eğitim sonrası Amaç Oluşturma Becerileri puan ortalaması $3,59 \pm 1,06$ 'dir. Eğitim sonrasında çocukların bu alt boyutta yer alan davranışları çok sık sergiledikleri tespit edilmiştir.

Çocukların eğitim sonrası Dinleme Becerileri alt boyutundan ortalama $3,85 \pm 1,03$ puan aldığı görülmektedir. Buna göre araştırma kapsamına alınan çocukların bu alt boyutta yer alan davranışları çok sık yaptıkları saptanmıştır.

Araştırmaya katılan çocukların ölçekte yer alan Görevleri Tamamlama Becerileri alt boyutundan eğitim sonrası aldıkları puan ortalaması $4,20 \pm 0,83$ 'tür. Çocuklar, eğitim sonrasında bu alt boyuttan en düşük 2,67 puan alırken, alınan en yüksek puan 5,00'tir. Çocukların eğitim sonrası bu alt boyutta yer alan önermeleri her zaman yaptıkları görülmektedir.

Eğitim sonrasında, araştırmaya katılan çocukların ölçekte yer alan Sonuçları Kabul Etme Becerileri alt boyutundan aldıkları puan ortalaması $3,86 \pm 0,90$ 'dir. Bu alt boyuttan alınan en düşük puan 2,50 ve en yüksek puan 5,00'dir. Buna göre araştırmaya dahil edilen çocuklar eğitim sonrasında, bu alt boyutta yer alan davranışları çok sık sergilemektedir.

Çocukların eğitim sonrası Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği genelinden aldıkları puanlar puan ortalamasının $3,68 \pm 0,72$ puan, alınan en düşük puan ortalamasının 2,51 ve en yüksek puan ortalamasının 4,85 olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.2. Çocukların Yaşlarına Göre Eğitim Öncesi Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği	Yaş	n	\bar{x}	s	t	p
Kişiler Arası Beceriler	4 yaş	11	3,10	0,41	-0,21	0,83
	5 yaş	11	3,16	0,85		
Kızgınlık Davranışlarını Kontrol Etme ve Değişikliklere Uyum Sağlama Becerileri	4 yaş	11	3,28	0,31	-0,46	0,65
	5 yaş	11	3,41	0,90		
Akran Baskısı İle Başa Çıkma Becerileri	4 yaş	11	3,09	0,82	2,40	0,03*
	5 yaş	11	2,45	0,34		
Sözel Açıklama Becerileri	4 yaş	11	3,38	0,61	2,17	0,04*
	5 yaş	11	2,68	0,88		
Kendini Kontrol Etme Becerileri	4 yaş	11	3,05	0,49	-1,04	0,31
	5 yaş	11	3,43	1,14		
Amaç Oluşturma Becerileri	4 yaş	11	3,88	0,62	3,89	0,00*
	5 yaş	11	2,70	0,80		
Dinleme Becerileri	4 yaş	11	4,29	0,44	2,57	0,02*
	5 yaş	11	3,53	0,88		
Görevleri Tamamlama Becerileri	4 yaş	11	4,73	0,47	2,14	0,04*
	5 yaş	11	3,85	1,28		
Sonuçları Kabul Etme Becerileri	4 yaş	11	3,82	0,84	0,59	0,56
	5 yaş	11	3,59	0,96		
Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği Geneli	4 yaş	11	3,62	0,31	1,83	0,08
	5 yaş	11	3,20	0,71		

* $p < 0,05$

Tablo 4.2.'de çocukların yaşlarına göre eğitim öncesi Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği puanları karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçlarına yer almaktadır.

Araştırmaya katılan çocukların yaşlarına göre ölçekte yer alan Akran Baskısı İle Başa Çıkma Becerileri, Sözel Açıklama Becerileri, Amaç Oluşturma Becerileri, Dinleme Becerileri ve Görevleri Tamamlama Becerileri alt boyutlarından eğitim öncesi aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır ($p < 0,05$). 4 yaşındaki çocukların akran baskısı ile başa çıkma beceri puanlarının, 5 yaşındaki çocukların istatistiksel olarak puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir. Çocukların yaşlarına göre ölçek genelinden ve diğer alt boyutlardan eğitim öncesi aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 4.2.1. Çocukların Yaşlarına Göre Eğitim Sonrası Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği	Yaş	n	\bar{x}	s	t	p
Kişiler Arası Beceriler	4 yaş	11	3,36	0,58	-1,50	0,15
	5 yaş	11	3,80	0,77		
Kızgınlık Davranışlarını Kontrol Etme ve Değişikliklere Uyum Sağlama Becerileri	4 yaş	11	3,38	0,68	-0,70	0,49
	5 yaş	11	3,63	0,96		

Akran Baskısı İle Başa Çıkma Becerileri	4 yaş	11	3,32	0,75	-1,15	0,26
	5 yaş	11	3,77	1,07		
Sözel Açıklama Becerileri	4 yaş	11	3,29	0,75	-0,51	0,62
	5 yaş	11	3,48	1,02		
Kendini Kontrol Etme Becerileri	4 yaş	11	3,45	0,73	-1,14	0,27
	5 yaş	11	3,82	0,77		
Amaç Oluşturma Becerileri	4 yaş	11	3,30	0,86	-1,30	0,21
	5 yaş	11	3,88	1,20		
Dinleme Becerileri	4 yaş	11	3,65	1,10	-0,91	0,38
	5 yaş	11	4,05	0,97		
Görevleri Tamamlama Becerileri	4 yaş	11	4,09	0,80	-0,59	0,56
	5 yaş	11	4,30	0,89		
Sonuçları Kabul Etme Becerileri	4 yaş	11	3,59	0,79	-1,46	0,16
	5 yaş	11	4,14	0,95		
Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği Geneli	4 yaş	11	3,49	0,59	-1,26	0,22
	5 yaş	11	3,87	0,81		

Tablo 4.2.1.'de araştırma kapsamına alınan çocukların yaşlarına göre eğitim sonrası Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği puanları karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları sunulmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların yaşlarına göre eğitim sonrası Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan alt boyutlardan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 4.3. Çocukların eğitim öncesi ve eğitim sonrası Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği	Ölçüm Zamanı	n	\bar{x}	s	t	p
Kişiler Arası Beceriler	Eğitim öncesi	22	3,13	0,65	-3,69	0,00*
	Eğitim sonrası	22	3,58	0,70		
Kızgınlık Davranışlarını Kontrol Etme ve Değişikliklere Uyum Sağlama Becerileri	Eğitim öncesi	22	3,35	0,66	-1,02	0,32
	Eğitim sonrası	22	3,50	0,82		
Akran Baskısı İle Başa Çıkma Becerileri	Eğitim öncesi	22	2,77	0,70	-3,44	0,00*
	Eğitim sonrası	22	3,55	0,94		
Sözel Açıklama Becerileri	Eğitim öncesi	22	3,03	0,82	-1,90	0,07
	Eğitim sonrası	22	3,38	0,88		
Kendini Kontrol Etme Becerileri	Eğitim öncesi	22	3,24	0,87	-2,30	0,03*
	Eğitim sonrası	22	3,64	0,75		
Amaç Oluşturma Becerileri	Eğitim öncesi	22	3,29	0,92	-1,04	0,31
	Eğitim sonrası	22	3,59	1,06		
Dinleme Becerileri	Eğitim öncesi	22	3,91	0,78	0,21	0,83
	Eğitim sonrası	22	3,85	1,03		
Görevleri Tamamlama Becerileri	Eğitim öncesi	22	4,29	1,04	0,39	0,70
	Eğitim sonrası	22	4,20	0,83		

Sonuçları Kabul Etme Becerileri	Eğitim öncesi	22	3,70	0,89	-0,75	0,46
	Eğitim sonrası	22	3,86	0,90		
Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği Genel	Eğitim öncesi	22	3,41	0,57	-2,14	0,04*
	Eğitim sonrası	22	3,68	0,72		

Tablo 4.3’de araştırma kapsamına alınan çocukların eğitim öncesi ve eğitim sonrası Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan alt boyutlardan aldıkları puanları karşılaştırılmasına ait bağımsız gruplar testi sonuçları yer almaktadır.

Araştırma kapsamına alınan çocukların eğitim öncesi ölçekte yer alan Kişiler Arası Beceriler alt boyutundan ortalama $3,13 \pm 0,65$ puan aldıkları, eğitim sonrası ise ortalama $3,58 \pm 0,70$ puan aldıkları tespit edilmiştir. Çocukların bu alt boyuttan aldıkları eğitim öncesi ve eğitim sonrası puan farkı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$). Çocukların Kişiler Arası Beceriler alt boyutundan aldıkları puanların, eğitim sonrasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde arttığı belirlenmiştir.

Çocuklar eğitim öncesi ölçekte yer alan Kişiler Arası Beceriler ve Değişikliklere Uyum Sağlama Becerileri alt boyutundan ortalama $3,13 \pm 0,65$ puan aldıkları, eğitim sonrası ise ortalama $3,58 \pm 0,70$ puan almıştır. Araştırmaya katılan çocukların bu alt boyuttan aldıkları eğitim öncesi ve eğitim sonrası puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p < 0,05$).

Araştırmaya katılan çocukların eğitim öncesi Akran Baskısı ile Başa Çıkma Becerileri alt boyutundan ortalama $2,77 \pm 0,70$ puan aldıkları, eğitim sonrası ise ortalama $3,55 \pm 0,94$ puan aldıkları tespit edilmiştir. Çocukların bu alt boyuttan aldıkları eğitim öncesi ve eğitim sonrası puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$).

Çocukların ölçekte yer alan Kızgınlık Davranışlarını Kontrol Etme ve Değişikliklere Uyum Sağlama Becerileri alt boyutundan eğitim öncesi ortalama $3,03 \pm 0,82$ puan aldıkları, eğitim sonrasında ise ortalama $3,38 \pm 0,88$ puan aldıkları saptanmış olup, çocukların bu alt boyuttan aldıkları eğitim öncesi ve eğitim sonrası elde ettikleri puanlar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p < 0,05$).

Araştırma kapsamına alınan çocukların ölçekte yer alan Amaç Oluşturma Becerileri, Dinleme Becerileri, Görevleri Tamamlama Becerileri ve Sonuçları Kabul Etme Becerileri alt boyutlarından eğitim öncesi ve eğitim sonrası aldıkları puanların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$). Çocukların bu alt boyutlardan eğitim öncesi ve eğitim sonrası aldıkları puanlar istatistiksel olarak benzerdir.

Çocukların Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği genelinden aldıkları puanlar incelendiğinde, çocukların ölçek genelinden eğitim öncesi puan ortalaması $3,41 \pm 0,57$ iken, eğitim sonrası ortalama puan $3,68 \pm 0,72$ ’ye çıkmıştır. Araştırmaya katılan çocukların ölçek genelinden eğitim öncesi ve eğitim sonrası elde ettikleri puanlar anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$). Çocukların eğitim sonrası Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği genelinden aldıkları puanlar, eğitime göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde araştırmanın alt amaçları doğrultusunda ortaya çıkan verilerin sonuçları tartışılmıştır.

Uygulanan eğitim programı sonrasında Kişiler Arası Becerilerde, çocukların davranışlarında olumlu yönde gelişim gösterdikleri istatistiksel sonuçlarla ortaya konulmuştur. Bu durumda; uygulanan eğitim programlarının; “Başkalarının duygularının farkına varır”, “Başkaları kendisinden yardım istediğinde yardım eder.”, “Arkadaşlarına gönüllü olarak yardım eder”, “Başkalarını oyun oynamaya davet eder”, “Gönüllü olarak öğretmeni ya da öğretmenlerine yardım eder”, “Bir gruba kolayca katılır”, “Anlamadığı kurallar

olduğunda bunları sorar , “Arkadaşlarına iltifatta bulunur.”, “Kendi kendisine iltifatta bulunur” Grup üyelerinden izin alarak gruba katılır”, “Başkalarıyla kolayca arkadaşlık kurar” ve “Başkalarıyla karşılaştığında (sözlü ya da başıyla) selam verir” becerilerinde olumlu gelişmeler sağladığını söylemek mümkündür. Sonuç olarak yaratıcı drama temelli sosyal beceri eğitim programlarının Kişiler Arası Becerilerde olumlu etkisinin olduğu söylenebilmektedir. Durualp (2010), yapılan “Anasınıfına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Sosyal Uyum Ve Becerilerine Oyun Temelli Sosyal Beceri Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi” araştırmasında Oyun Temelli Sosyal Beceri Eğitimi Programı uygulanmıştır. Araştırma sonucunda deney ve kontrol grubundaki çocukların sosyal uyum ve beceri puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu ($p<0,001$) belirlenmiştir. Aynı zamanda Ceylan (2009) tarafından yapılan “Vineland Sosyal- Duygusal Erken Çocukluk Ölçeğinin geçerlik-güvenirlilik çalışması ve okul öncesi eğitim kurumuna devam eden beş yaş çocuklarının sosyal-duygusal davranışlarına yaratıcı drama eğitiminin etkisinin incelenmesi” araştırmasında; sorumluluk becerilerinde kolaylık sağladığını ve kişiler arası ilişkileri, geliştirdiği bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen kişiler arası ilişkiler alt ölçeğinde yer alan iletişimi başlatma, sosyal iletişime tepki verme, yardımlaşma, kendini ifade etme, problem çözme ve sorumluluk alma davranışlarıyla ilgili sonuçları destekler niteliktedir. Bu durumda kişiler arası becerilerin sosyal uyumun temeli olduğu çerçevesinde incelendiğinde, Ceylan ve Durualp’ın yaptığı çalışma, yapılan çalışmayı destekler niteliktedir.

Kızgınlık Davranışlarını Kontrol Etme ve Değişikliklere Uyum Sağlama Becerilerinde, çocukların “sürekli değişikliklere tepki gösterdiği davranışını sergilediği” saptanmış, çocukların en az sergiledikleri davranışın ise “kızgınlığını uygun şekilde sözel olarak ifade eder” olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Uygulanan eğitim programlarının; “Başkasının kızgınlığının farkına varır.” , “Kızgınlığını uygun şekilde sözel olarak ifade eder.” “Başkalarıyla arasında olan anlaşmazlığı idare eder” “Kızgınlığının başladığını fark eder.” becerilerinde olumlu gelişmeler oluşturduğu gözlemlenmiştir. Sonuç olarak yaratıcı drama temelli sosyal beceri eğitim programlarının Kızgınlık Davranışlarının Kontrol Etme ve Değişikliklere Uyum Sağlama Becerilerinde olumlu etkisinin olduğu söylenebilmektedir. Yapılan araştırmalar, yapılan çalışmayı destekler niteliktedir: Verilen sosyal beceri eğitimlerinin çocuklarda bulunan mutsuzluk, sinirlenme ve kızgınlık davranışlarını doğal süreçte azalttığı ve bu durumun yüz ifadelerine yansıdığı belirtilmiştir (Reichenbach ve Masters, (1983), Felleman (1983), Gross ve Ballif (1991).

Eğitim öncesinde, çocukların Akran Baskısı İle Başa Çıkma Becerilerinde en sık sergiledikleri “Arkadaşlarının kızgınlığını kontrol etmeye çalışır” davranışı, en az sergiledikleri davranış ise “Arkadaşlarının mantıklı olmayan düşüncelerini uygun şekilde reddeder” şeklinde sonuçlanmıştır. Uygulanan eğitim programları sonrasında; “Olumsuz akran baskısına uygun şekilde hayır der.” , “Olumsuz akran baskısına uygun şekilde karşı koyar” ve “Arkadaşlarının mantıklı olmayan düşüncelerini uygun şekilde reddeder” davranışlarını genellikle sergilemektedir.

Bu durumda; uygulanan eğitim programlarının “Olumsuz grup baskısına uygun şekilde hayır der” , “Akran baskısına rağmen kendi düşüncelerini uygun şekilde savunur”, “Oynadığı bir oyunda üstlendiği rolü akran baskısına rağmen yerine getirir”, “Akran baskısını görmezlikten gelir” , “Arkadaşlarının kızgınlığını kontrol etmeye çalışır” “Olumsuz grup baskısına uygun şekilde karşı koyar”, “Olumsuz akran baskısına uygun şekilde hayır der”, “Olumsuz akran baskısına uygun şekilde karşı koyar” becerilerinde olumlu gelişmeler oluşturduğu gözlemlenmiştir. Sonuç olarak yaratıcı drama temelli sosyal beceri eğitim programlarının Akran Baskısı İle Başa Çıkma Becerileri’nde olumlu etkisinin olduğu söylenebilmektedir. Topaloğlu (2013) yapmış olduğu, “Etkinlik Temelli Sosyal Beceri Eğitiminin Çocukların Akran İlişkilerine Etkisi” adlı çalışmasında etkinlik temelli sosyal beceri eğitimi programının çocukların akran ilişkilerini, Çocuk Davranış Ölçeği’nin alt boyutları da dikkate alındığında olumlu yönde desteklediği ortaya koyulmuştur.

Çocukların eğitim öncesi; Sözel Açıklama Becerilerinde çocukların “Başkalarına arkadaşlarını tanıtır” ve “Başkalarınca verilen yönergeleri anlamadığında bunu ifade eder” davranışlarını çok sık sergilediği, “Başkalarınca anlaşılmayan davranışlar sergilediğinde bunları açıklar” , “Güçlü ve zayıf yanlarını tanımlar”

ve “Başkalarına sözel olarak çeşitli görevleri dağıtır” davranışlarının genellikle sergilediği, “Başkalarına kendini tanıtır” ve “Akran övgüleriyle karşılaştığında bu durumu açıklar” davranışlarını ise çok az sergiledikleri saptanmıştır. Çok sık yaptıkları tespit edilen maddeler ise “Başkalarına kendini tanıtır” , “Başkalarına arkadaşlarını tanıtır” , “Akran övgüleriyle karşılaştığında bu durumu açıklar” , “Başkalarının anlaşılmayan davranışlar sergilediğinde bunları açıklar” , “Güçlü ve zayıf yanlarını tanımlar” , “Başkalarının verilen yönergeleri anlamadığında bunu ifade eder “ ve “Başkalarına sözel olarak çeşitli görevleri dağıtır” davranışını sergiledikleri sonucuna varılmıştır.

Bu durumda; uygulanan eğitim programlarının Sözel Açıklama Becerilerinde çocukların olumlu gelişmeler gösterdiği saptanmıştır. Sonuç olarak yaratıcı drama temelli sosyal beceri eğitim programlarının Sözel Açıklama Becerileri’nde olumlu etkisinin olduğu söylenebilmektedir. Aslan (2008) yapmış olduğu, drama temelli sosyal beceri eğitiminin 6 yaş çocuklarının sosyal ilişkiler ve işbirliği davranışlarına etkisi adlı araştırmasında 6 yaş çocuklarının gelişim düzeylerine uygun ve kendilerini ifade etmelerine olanak sağlayıcı nitelikte Drama Temelli Sosyal Beceri Eğitimi planlanmıştır. Araştırma sonucunda; Sosyal ilişkiler ve işbirliği davranışlarıyla ilgili “Drama Temelli Sosyal Beceri Eğitimi” uygulaması sonrasında deney ve kontrol grubu çocuklarının ön-test puanları kontrol altına alındığında “İşbirliği, Sosyal İlişkiler 1 (Olumlu İlişkileri Sürdürme) ve Sosyal İlişkiler 2 (Grupla İlişkileri Sürdürme) Davranışları Alt Ölçekleri” sonest puan ortalamaları arasında deney grubu lehine anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmuştur. Sözel açıklama becerilerinin; kişinin kendisini ifade edebilmesini, sosyal ilişkiler kurabilmesini ve işbirliğini geliştirdiği çerçevesinde düşünüldüğünde Aslan’ın yaptığı çalışma, yapılan çalışmayı destekler niteliktedir.

“Kendini Kontrol Etme”, “Görevleri Tamamlama”, “Amaç Oluşturma” ve “Sonuçları Kabul Etme” becerilerinde çocuklara uygulanan etkinliklerin olumlu veya olumsuz herhangi bir etkisinin olmadığı sonucuna varılmıştır.

Uygulanan eğitim programı öncesinde Dinleme Becerilerinde “Başkalarının verilen sözel yönergeleri dinler” ve “Başkalarının konuşmalarından duyduklarını açıklar” davranışlarını her zaman yaptıkları, “Başkalarıyla etkileşim içerisinde konuşan kişiyi aktif olarak dinler”, “Başkalarının verilen sözel yönergeleri yerine getirmeye çalışır” ve “Başkaları konuşurken konuşan kişiyle göz ilişkisi kurar” davranışlarını ise çok sık yaptıkları tespit edilmiştir. Uygulanan eğitim programları sonrasında ise; Dinleme Becerileri alt boyutunda yer alan “Başkalarının verilen sözel yönergeleri dinler” ve “Başkalarının konuşmalarından duyduklarını açıklar” davranışlarını her zaman sergiledikleri ve “Başkalarıyla etkileşim içerisinde konuşan kişiyi aktif olarak dinler” , “Başkalarının verilen sözel yönergeleri yerine getirmeye çalışır” ve “Başkaları konuşurken konuşan kişiyle göz ilişkisi kurar” çok sık yaptıkları sonucuna varılmıştır. Bu durumda; yaratıcı drama temelli sosyal beceri eğitim programlarının çocukların Dinleme Becerileri’nde olumlu veya olumsuz herhangi bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan çocukların; yaşlarına göre ölçekte yer alan Akran Baskısı İle Başa Çıkma Becerileri, Sözel Açıklama Becerileri, Amaç Oluşturma Becerileri, Dinleme Becerileri ve Görevleri Tamamlama Becerileri alt boyutlarından eğitim öncesi aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlıdır. 4 yaşındaki çocukların akran baskısı ile başa çıkma beceri puanlarının, 5 yaşındaki çocukların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir. Okulöncesi eğitime başlama yaşlarına göre ölçekte yer alan Kendini Kontrol Etme Becerileri alt boyuttan eğitim öncesi aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir. Okulöncesi eğitime 4 yaşında başlayan çocukların eğitim öncesi bu alt boyuttan aldıkları puanlar, okulöncesi eğitime 3 yaşında başlayan çocuklara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir. Çocukların kardeş sahibi olma durumlarına göre eğitim sonrası Dinleme Becerileri alt boyuttan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu, kardeşi olmayan çocukların bu alt boyuttan kardeşi olan çocuklara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde

yüksek puan aldığı görülmektedir. Anne çalışma durumuna göre eğitim sonrası ölçekte yer alan Kızgınlık Davranışlarını Kontrol Etme Ve Değişikliklere Uyum Sağlama Beceri puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu, annesi çalışan çocukların kızgınlık davranışlarını kontrol etme ve değişikliklere uyum sağlama puanları, annesi çalışmayan çocukların puanlarından daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Okul dışında aktivite yapma durumlarına göre Kızgınlık Davranışlarını Kontrol Etme ve Değişikliklere Uyum Sağlama Becerileri, Akran Baskısı İle Başa Çıkma Becerileri ve Amaç Oluşturma Becerileri alt boyutlarından eğitim sonrası aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Okul dışında aktivite yapan çocukların bu alt boyutlardan aldıkları puanlar, okul dışında aktivite yapmayan çocukların puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir. Okulöncesi eğitime başlama yaşlarına göre Kişiler Arası Beceriler, Akran Baskısı İle Başa Çıkma Becerileri, Kendini Kontrol Etme Becerileri, Amaç Oluşturma Becerileri, Dinleme Becerileri ve Sonuçları Kabul Etme Becerileri Amaç Oluşturma Becerileri alt boyutlarından eğitim sonrası aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmektedir. Eğitime 4 yaşında başlayan çocukların bu alt boyutlardan, 3 yaşında başlayan çocuklara göre daha yüksek puan aldığı saptanmıştır. Okulöncesi eğitime göre Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği genelinden eğitim sonrasında aldıkları puanlar karşılaştırıldığında, okulöncesi eğitime 3 yaşında ve 4 yaşında başlayan çocuklar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmektedir. Okulöncesi eğitime 4 yaşında başlayan çocuklar eğitim sonrasında ölçek genelinden, eğitime 3 yaşında başlayan çocuklara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldığı, çocukların eğitim öncesi ölçekte yer alan Kişiler Arası Beceriler alt boyutundan ortalama $3,13 \pm 0,65$ puan aldıkları, eğitim sonrası ise ortalama $3,58 \pm 0,70$ puan aldıkları ve bu alt boyuttan aldıkları eğitim öncesi ve eğitim sonrası puanları farkı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Çocukların ölçekte yer alan Kişiler Arası Beceriler alt boyutundan aldıkları puanlar, eğitim sonrasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yükselmiştir. Eğitim öncesi Akran Baskısı ile Başa Çıkma Becerileri alt boyutundan ortalama $2,77 \pm 0,70$ puan aldıkları, eğitim sonrası ise ortalama $3,55 \pm 0,94$ puan aldıkları, çocukların bu alt boyuttan aldıkları eğitim öncesi ve eğitim sonrası puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir. Çocukların bu alt boyuttan eğitim sonrası aldıkları puanlar, eğitim öncesine göre istatistiksel olarak anlamlı ve daha yüksektir.

Sonuç olarak yapılan çalışmanın yaratıcı drama temelli sosyal beceri eğitimini; çocukların sosyal beceri gelişimlerini, özellikle akran baskısı, kendini ifade edebilme, dinleme ve görevleri tamamlama becerilerinde önemli derecede olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Çimen N (2009), yaptığı “Okulöncesi Eğitimi Programında Altı Yaş Grubu Çocukların Sosyal Becerilerinin Gerçekleşme Düzeyi” araştırmanın Okulöncesi Eğitimi Programında yer alan sosyal becerilerin öğretimine yönelik amaç ve kazanımların altı yaş grubu çocukların sosyal becerileri kazanmalarında etkili olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, Okulöncesi Eğitimi Programı (36–72 aylık çocuklar için)’ndaki sosyal becerilere yönelik amaç ve kazanımlar doğrultusunda hazırlanan etkinliklerin Okulöncesinde eğitim gören çocukların sosyal becerileri öğrenmelerinde etkili olduğu saptanmıştır. Bu çalışma varılan sonucu destekler niteliktedir.

Öneriler

- Okulöncesi çocuklarının kişiler arası becerileri gelişimlerinin desteklenmesi için yaratıcı drama temelli empati çalışmaları, duyguları tanımlayan çocuk kitapları çalışmaları, olay tanımlamalarına yönelik grup çalışmalarının sıklıkla yapılmalıdır.
- “Kendini Kontrol Etme”, “Görevleri Tamamlama”, “Amaç Oluşturma”, “Sonuçları Kabul Etme” ve “Dinleme” becerileri için uygulanan etkinlik sıklığının sistematik olarak artırılarak bu davranışların olumluya dönüştürülmesinin sağlanacağı düşünülmektedir.
- Okulöncesi çocuklarında kızgınlık davranışlarını kontrol edip, değişikliklere uyum sağlama becerilerini destekleyen dramatik oyunlar oynanması, dramarizasyonla desteklenmesi ve kızgınlık durumlarının

oluş ve yansıyışlarının basit düzeyde canlandırmalarda gösterilip, çözüm önerisi geliştirme çalışmalarının yapılmalıdır.

- Okulöncesi çocuklarının akran baskısı ile başa çıkma becerilerini desteklemek adına özgüven çalışmalarının yapılması, fikir üretip üretilen fikrin savunulmasına yönelik grup çalışmalarının planlanmalıdır.
- Okulöncesi çocuklarının sözel açıklama becerilerinin geliştirilmesi için olay sıralama ve resimlerden hikâye oluşturma aktivitelerinin artırılmalıdır.
- Okulöncesi çocuklarının kendini kontrol etme becerilerinin desteklenmesi ve gerçek hayata taşınabilmesi için yapılandırılmış kurallı oyunların sıkça kullanılmalıdır.
- Okulöncesi çocuklarının amaç oluşturma becerilerinin desteklenmesi açısından neden – sonuç ilişkisinin somut olarak görülebileceği deneyler, dramatizasyon etkinlikleri ve problem çözme etkinlikleri ile desteklenmelidir.
- Okulöncesi çocuklarının dinleme becerilerini müzik ve ritm destekli aktif dinleme çalışmaları ile desteklenmelidir.
- Okulöncesi çocuklarının görevleri tamamlama becerilerinin okulda ve evde ortak sorumluluk verme çalışmaları ile desteklenmelidir.
- Okulöncesi çocuklarının sonuçları kabul etme becerilerinin kazanma – kaybetme üzerine kurgulanan oyunların dışında oyunlarla ve yarış bilinci oluşturmadan yapılan aktivitelerle desteklenmesi ve ailelerin bu konuda desteklenmelidir.

Kaynaklar / References

Adıgüzel, Ö. (2010). *Eğitimde Yaratıcı Drama*. Ankara: Naturel Yayınevi.

Aslan, E. (2008). *Drama Temelli Sosyal Beceri Eğitiminin 6 Yaş Çocuklarının Sosyal İlişkiler ve İşbirliği Davranışlarına Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Avcıoğlu, H. (2007). Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (4-6 Yaş) Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Abant İzzet Baysan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 7.

Bayhan, P. S. & Artan, İ. (2005). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. İstanbul: Morpa.

Ceylan, Ş. (2009). *Vineland Sosyal- Duygusal Erken Çocukluk Ölçeğinin Geçerlik-Güvenirlik Çalışması Ve Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Beş Yaş Çocuklarının Sosyal-Duygusal Davranışlarına Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

Duruoalp, E. (2010). *Anasınıfına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Sosyal Uyum Ve Becerilerine Oyun Temelli Sosyal Beceri Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi: Çankırı Örneği*. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Reichenbach, L. & Masters, J. C. (1983). Children's Use of Expressive and Contextual Cues in Judgments of Emotion. *Child Development*, 54, 993-1004.

Gross, A. L. & Ballif, B. (1991). Children's Understanding of Emotion from Facial Expressions and Situations: A review. *Developmental Review*, 11, 368-398.

Gander, J. M. & Gardiner, W. H. (2007). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. A. Dönmez, H. N.

Çelen, B. Onur Çevirisi (Çev.). Ankara: İmge Kitap Evi.

Kandır, A.; Özbey, S. & İnal, G. (2010). *Okulöncesi Eğitiminde Program (1) - Kuramsal Temeller*. İstanbul: Morpa

Guli, L. A. (2004). *The Effects of Creative Drama-Based Intervention for Children with Deficits in Social Perception*.

Moss, P. & H. Penn (1996) *Transforming Nursery Education*, London: Paul Chapman Publishing.

O'Sullivan, C. (2007). Leadership Skills in the Early Years *Making a Difference*. (p.170). London: Publisher A&C Black

Topaloğlu Ö. A. (2013). *Etkinlik Temelli Sosyal Beceri Eğitiminin Çocukların Akran İlişkilerine Etkisi* (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.